

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

24. štev.

V Ljubljani, dne 18. decembra 1897.

VII. leto.

Vabilo na naročbo.

Z današnjo številko dopolnjuje naš list svoje sedmo leto. V tem času pridobil si je mnogo prijateljev in sovražnikov. Napovedal se mu je bil že v začetku hud boj. Vsi oni, ki so imeli kak povod, da so se bali, da izvé narod resnico in spozna stvari tudi od nasprotne strani, kakor mu jih rišejo, so bili smrtni sovražniki našega lista.

Kakšnega programa se bode držal v prihodnjem letu, ni treba praviti, kajti program našega lista je znani program narodne stranke. Potegoval se bode za narodne pravice proti vsem in pri tem ne bode delal nobene razlike. Bode li v novem letu „RODOLJUB“ bil hud boj, ali mu pa mu bode mirneje delovati, odvisno je pač od tega, če se dožene sporazumljenje mej narodnima strankama, ki je mogoče jedino le na narodni in gospodarski podlagi. „RODOLJUB“ te sprave ne bode oviral, ako se doseže na omenjeni podlagi. Moral bi pa izpregovoriti odločno svojo besedo, ako bi se v spravo hotelo utihotapiti le gospodstvo klerikalcev.

Na svoje prijatelje se obračamo s prošnjo, naj bi pridno razširjali naš list po deželi, zlasti naj gledajo, da bi se po več ljudi skupaj naročilo nanj.

Smer lista ostane taka, kakoršna je bila v pretečenem letu. Obračala se bode posebna pozornost gospodarskim vprašanjem. Prinašal bode poučne sestavke o kmetijstvu in obrtniji. Tudi na potrebe delavcev ne bode pozabljal, seveda neizpolnjivih socijalističnih nazorov ne bode gojil, ker ga bode vodila resnična želja vsemu narodu koristiti. Oblika lista se nekoliko premeni v smislu izrečenih želj.

Izrekamo pa koncem leta srčno zahvalo vsem dopisnikom in jih prosimo, da nas podpirajo tudi v novem letu. Do vseh svojih somišljenikov obračamo se naj v novem letu pridobé našemu listu še več novih naročnikov.

„Rodoljub“

velja za celo leto samo 80 kr., za pol leta 50 kr. in se naročnina pošilja „Narodni tiskarni“ v Ljubljani.

Vsem cenjenim naročnikom, dopisnikom in prijateljem voščimo vesele božične praznike in srečno Novo leto.

Uredništvo in upravništvo „Rodoljuba“.

Manifest desnice.

Na temelju načel združenih klubnih zavez, ki tvorijo zbornična večina, namreč kluba čeških poslancev, skupine čeških veleposestnikov, centruma, poljskega kluba, Rumuncev, krščansko-slovenska zveza in kluba katoliške ljudske stranke smatrajo si zastopniki parlamentarne komisije desnice za svojo dolžnost, z nastopnim izjavljati svoja načela in svoje prepričanje:

Ker je vsled žalostnih parlamentarnih dogodkov, o katerih nasledkih je težko sklepati že sedaj, ustavno delovanje osrednje zbornice v Avstriji za nedoločen čas prekinjeno, izjavljamo, da bo temelj za prihodnje političko delovanje imenovanim skupinam v večini vedno njihov adresni načrt. Po njem se bodo tudi v bodoče solidarno potezali za priznanje zgodovinsko-politiških pravic in avtonomije kraljestev in dežel, pravično izvršitev enakopravnosti vseh narodov avstrijske države, za gojitev prave vernosti in mravnosti in plodovito delo za gospodarsko in socijalno izboljšanje vseh stanov prebivalstva, trdno prepričani, da se bodeta s tem blagor in moč cele države le pospeševala in zavest skupnosti posamnih narodov vtrjevala.

Že to dejstvo, da mnogobrojni zastopniki nemških alpskih dežel pripadajo večini, dokazuje, da je popolnoma neosnovano večkrat povdarjano očitjanje, kot bi večina hotela kratiti pravice nemškega naroda; na drugi strani

je pa tudi jasno, da so stranke v večini opravičene zahtevati od opozicijskih poslancev, da tudi oni pravično presoajo narodne pravice drugih narodnostij.

Samo z ozirom na skupno državo so hotele stranke v večini razmerje z Ogersko urediti ustavnim potom, da bi na ta način preprečile nevarnost državne krize.

Žalibog se to vkljub iskreni gorečnosti v izpolnjanju dolžnosti in požrtvovalni vstrajnosti ni doseglo. — Tudi po odstopu Badenijevega kabineta in mej razpravami, ki jih je pričel minister baron Gautsch, izkazana in do skrajne meje sezajoča prijenljivost v jezikovnih in formalnih vprašanjih ni mogla ustanoviti urejenih parlamentarnih razmer.

To dejstvo se zdi večini zelo obžalovanje vredno in zlasti obžaluje, da se je sedaj oškodoval parlamentarizem v Avstriji, da se je provzročila negotovost glede na razmerje z drugo državno polovico in da se je tudi preprečilo, vsaj v gospodarskem in socijalnem oziru ustreči upravičenim in nujnim željam ljudstva.

Vsled vseh teh dejstev mora večina odklanjati odgovornost za te žalostne razmere. Ostaja ji pa prepričanje, da je hotela najboljšo, in nada se, da se končno vendar ugodno rešijo težke naloge, ki so sedaj v državi na dnevnem redu

Politični pregled.

Ministerstvo Gautschevo. Novo ministerstvo je sestavljeno nastopno: dr. Pavel baron Gautsch pl. Frankenthurn, predsednik in notranje stvari; grof Zeno Welsersheimb, dež. brambo; dr. Heinrich pl. Wittek, železnice;

dr. Evgenij pl. Böhm-Baverek, finance; Vincenc grof Baillet de Latour, nauk in bogočastje; dr. Ernst pl. Körber, trgovina; dr. Ignacij Ruber, pravosodje; Artur grof Bylandt-Rheidt, poljedelstvo. Ministerstvo je sestavljeno iz samih

LISTEK.

Dvoboj.

(Spisal Svatopluk Čeh.)

(Konec.)

Ni treba široko popisovati, v kakih čustvih me je pustil. Bilo mi je slabo! Mislil sem, da strašen strup že deluje v mojih žilah. Trudil sem se zastonj, preplašiti strašne misli o grobu in bodočnosti za njim s tem, da sem si predstavljal ljubeznivo Vando, kako na križ moje gomile obeša venec svežih cvetlic, ki pri njem moli in plaka. Ukrenil sem tudi o svojem imetju. Sporočil sem najboljšemu prijatelju v pismu svoje imenje, skladajoče se večinoma iz rokopisov in dolgov. Hotel sem tudi svoje pesmi pomnožiti z „odo na smrt“; pa radi prevelike razburjenosti sem stolkel le dve kitici. K večerji nisem

šel; Jakob me je izgovoril z boleznijo. Zaspal sem proti jutru.

Ko sem se za belega dne prebudil, čutil sem se precej okrepcanega. Dogodki včerajšnjega dne so se mi javili kakor strašne sanje. Pepelnati Jakob je stal pri moji postelji z zajutrekom. „Kaj dela gospod Artur?“ vprašam nehoti. „Ta?!“ odvrne Jakob zaničljivo. „V postelji še leži. Pred njim leži samokres in nekaka toka z mrtvaško glavo. Dober ukus — kaj? Ko sem stopil k njemu, pokazal je na mrtvaško glavo in me vprašal: „Kaj je to?“ Odgovoril sem: „Mrtvaška glava.“ „Ni res!“ — on na to — „to je strežaj, ki naznanja, da gospoda ni doma, in grdo režeč še pristavlja, da niti sam ne ve, kam se je gospoda podala.“ — „S tem je mislil mene.“ Pri tej opombi je Jakob sklonil glavo kakor človek, ki je vajea trpeti krivico.

Aha! premišljuje po svojem ciničnem načinu o smrti, sem si mislil. Strup deluje. No, hotel je sam svojo po-

uradnikov. Taka ministerstva so se do sedaj smatrala le prehodnimi in so bili dotičniki imenovani le voditelji ministerstev. Drugi važni moment je ta, da je sestavljeno iz samih Nemcev in tretji moment je jako značilen: že dolgo ni bilo ministerstva, v katerem ne bi sedel Poljak.

Ministerski predsednik baron Gautsch. Najnovejši avstrijski ministerski predsednik je razmeroma še mlad človek. Rojen je bil leta 1851, 1873. l. je promoviral sub auspiciis imperatoris doktorjem prava in sicer na dunajskem vseučilišču. Že leto pozneje ga je pozval tedanji naučni minister baron Stremayr v naučno ministerstvo. Isti čas je izdal Gautsch svojo knjigo o verskih zakonih od dne 7. in 20. majnika 1874. Za preustrojo verskih zakonov je že tedaj dobil zlati križec s krono in je bil zajedno imenovan ministerskim podtajnikom v naučnem ministerstvu, kjer je leta 1875 prevzel vodstvo predsedniške pisarne. Leta 1881 je postal vladni svetnik in zajedno ravnatelj Terezijanišča, kjer je bil dovršil tudi svoje akademiške študije kot dijak-gojenec. V poslednjem mu je bila zvezda vedno milejša; z nenavadno hitrostjo se je popel na ministerski stol ter dosegel raznih visokih časti. Rojenice so mu bile očitno naklonjene, sicer bi ne bil mogel biti toli predestinovan po usodi. Seveda ni bila usoda mila onim, proti katerim se je obračala moč njegove oblasti in isto je občutila svojedobno kranjska gimnazija. Danes je baron Gautsch ministerski predsednik. Više menda ni mogoče. Želeti je samo, da bi ga na tem mestu dičile vse one lastnosti, katere so vredne zares velikega duha in jedna prvih teh lastnosti je pravičnost in človekoljubnost. Ali se bo hotel zavedati ministerski predsednik teh lastnosti?

Sprememba mej namestniki. Mej avstrijskimi namestniki se izvrše v kratkem času razne spremembe. Podpredsednik nižjeavstrijskega namestništva, baron Bourguignon de Baumberg, postane deželni predsednik v Bukovini, grof Goess pride za namestnika v Trst, a

gubo. Škoda njegove neizmerne nadarjenosti! In moj tekmeč se mi je začel javiti v mnogo prijazniši luči.

Kako pa sem se začudil, ko sem pri obedu zapazil Arturja veselega in zgovornega, kakor druge krati. Ali je tako močne narave? Ali sem morebiti le jaz otrovan? Ko so se po obedu smodke prižigale, jel je Artur baronu do besede praviti povestico, katero je bil včeraj pravil meni. Ko je prišel na mesto, kjer je segel njegov meksiški prijatelj po smodki dona Manuela, zagledal se je srpo na mene in nadaljeval tako: „Pa don Manuel je zadržal smejoč njegovo roko in rekel: „Prestali ste skušnjo. Ljubim Juanito le kot oče. Le iz očetovske ljubezni do nje, in ker sem po grenkih skušnjah zgubil zaupanje do ljudij, hotel sem se prepričati, ali vas k njej vabi resnična ljubezen ali pa le moje bogastvo. Zdaj pa vzemite kot moj zet katerokoli teh smodk — obe sta neškodljivi!“

„Kako?“ vzkliknil sem nehote, „ti smotki sta bili obe neškodljivi?

sedanji namestnik tirolski, grof Merveldt pride za namestnika v Brno. Namestnik Rinaldini pojde v pokoj. Za deželnega predsednika solnograškega je določen dvorni svetnik grof du Saint-Julien.

Češki Nemci zahtevajo sedaj vsled narodnih razmer na Češkem in vsled zadnjih dogodkov v Pragi, da se Češka razdeli na dva dela, v nemški in češki del; izvrši se naj delitev na vseh poljih, odstranijo naj se vsi najvišji uradi in vse nemške šole in naprave iz Prage ter naj se določi nemško mesto na Češkem za glavno mesto ondotnih Nemcev. To zahtevo ponavljajo sedaj že razna nemška društva ter razni občinski sveti mest z nemško večino prebivalstva.

Gibanje mej nemadjarškimi narodnostmi na Ogerskem dela Madjarom in njihovim prijateljem liberalnim Nemcem velike skrbi. Rumuni se navzlic najstrastnejšemu zatiranju nikakor ne mislijo podati. 14. t. m. so imeli v Sibiriju veliko narodno skupščino, na kateri so protestirali, da se pomadjarijo sedaj še imena njihovih rojstnih krajev. „Tribuna“ pozivlja Rumune, naj se z vso silo upro madjarizaciji po geslu: Rajše umreti, kakor Madjari postati! Hkratu opozarja „Tribuna“ na primerni čas odločnega delovanja, ko boče neodvisna Kossuthova stranka vse preobrniti. — Iz Nitre se pa poroča, da dobivajo Slovaki najizdatnejšo pomoč izmej Čehov. Občevanje mej Čehi in Slovaki je bilo doslej le literarno in družabno, sedaj pa je tudi politično. „Češki spolek“ v Pragi sprejema slovaške otroke, da se vzgajajo in izobrazujejo. Nedavno so sprejeli v Pragi zopet 16 nadajenih slovaških dečkov, prej pa je došlo že 50 Slovačkov, za katere skrbi omenjeno češko društvo. Čehi store vse, da postanejo ti mladi Slovaki značajni in navdušeni, delavni rodoljubi, ki bodo voditelji svojega zatiranega naroda. V Nitri se je pa sedaj ustanovil tudi slovaški tednik, katerega ureduje sotrudnik rumunske „Tribune“. Tednik ima namen posredovati mej Rumuni in Slovaki za jednako politično postopanje.

„Seveda“, odvrnil je Artur z lahnim nasmehom, „popolnoma neškodljivi, a k temu izvrstni, prav taki, kakoršnih imam v tej toki vedno nekoliko. Upam, nadaljeval je, podavaje mi odprto toko s smodkami, „da nekatere ž njih zdaj v naši družini popušite, ko sem vas, kakor sem bil obljubil tu-le stricu, spravil čez prvi, bodočim kadilcem tako težki poskus . . .“

* * *

Kadarkoli posetiva Arturja pl. D. in njegovo krasno soprogo Olgo, rojeno X., ne pozabi on nikoli, ponuditi mi smodko iz svoje z mrtvaško glavo okrašene toke, katero jaz rad vzamem. Moja žena pa ga v šali kara: „Brez tebe ne bi se celo življenje priučil tej napaki“. Na to pa on smejoč odvrne: „Molči, sestričina, molči! Saj bi tudi brez moje pomoči brezdvomno do danes živa duša ne vedela o njegovi vroči ljubezni do tebe!“

Ministerstvo za javne zdravstvene zadeve ustanovi se v „barbarski“ Rusiji, ki prekosi s tem vse druge evropejske, pa tudi prekomorske države, da, celo „prvi kulturni narod na svetu“ — Nemce! In vender so Rusi le Slovani!

Veliki vojvoda Petrovič Njeguš bo torej menda res imenovan guvernerjem za Kreto. Poslaniki v Zagrebu so imeli minole dni sejo. O tej poroča „Frankfurter Zeitung“, da sta Petroviča predlagali Rusija in Francija. Italijanski, angleški in nemški poslanik so se tudi že izrekli zanj. Avstro-ogerski poslanik še ni javil mnenja

svoje vlade, a dvomiti ni, da se tudi on pridruži. Guverner Krete postanene torej Slovan.

Dogodki v vzhodni Aziji. Nemčija pošilja še vedno nove čete na svoje ladevje v kitajski luki Kiao-čon, kjer je zasedla že — brez vsakega boja — nabrežje. — Tekom tega meseca se odpelje tja nov oddelek mornaričnih vojakov in topničarjev. Poveljstvo ima sedaj admiral Dieterich. 9. tega meseca je tja doli odpotoval brat nemškega cesarja princ Henrik. Pred odhodom se je poslovil tudi pri knezu Bismarku, ki ga je sprejel sedeč v naslanjaču. Bismarka zopet muči hud protin.

Slovenske in slovanske vesti.

(**Deželnozbornska volitev**) iz skupine veleposestnikov namesto odstopivšega poslanca in glavarjevega namestnika, grofa Leona Auersperga, se bo vršila dne 28. decembra.

(**Ljubljanski škof dr Jakob Missia**) je imenovan knezonadškofom v Gorici in zapusti Ljubljano o Veliki noči. Kranjski Slovenci ne bomo za njim jokali, kajti on nam je prinesel prepir v deželo in nas je vladi na ljubav razdvojil. Želimo mu torej srečno pot in smo hvaležni da nas zapusti, Boga pa prosimo, naj ga razsvetli, da bode goriškim Slovincem boljši pastir, kakor je bil kranjskim.

(**Uradni list „Laibacher Zeitung“**) je bil zadnji čas opetovano predmed časnikarskim razpravam, intendantca slovenskega gledališča pa je storila gotovo nenavadni a prekarakteristični korak, da je prosila deželno predsedništvo, naj uradnemu listu prepove poročanje o slovenskih gledaliških predstavah. Tudi najpotrpežljivejši človek mora priznati, da uradni list ni tako uredovan, kakor bi moral biti, ker dosledno prezira slovenstvo in slovanstvo v naši deželi in sploh v monarhiji ter bagatelizuje vse pojave slovenskega kulturnega in političnega življenja. Dočim zabelezuje vestno vsak nemškonacionalni „korak“ v ljubljanski kazini, se mu ni zdelo vredno, omeniti velevažno izjavo ljubljanskega občinskega sveta glede političnih dogodb v parlamentu. Tako postopanje uradnega lista je nedostojno in čas bi bil, da se poklicani možje proti njemu oglašijo na primernem mestu.

(**Važne izpremembe v upravi.**) Tržaški namestnik Theodor vitez Rinaldini je stopil v pokoj. Namestnikom v Trstu je imenovan bukovinski deželni predsednik Leopold grof Goëss. Tudi koroški deželni predsednik Franc baron Schmidt-Zabierow je stopil v pokoj, njegov namestnik pa je graški namestniški podpredsednik Oto vitez Fraydenegg.

(**Imenovanja v učiteljstvu**) Deželni šolski svet je imenoval učiteljice A. Matanovič v Postojini za Ljubljano, Franico Stepišnek v Grazovem za Mengeš, Marijo Clarici v Novem mestu za nadučiteljico istotam in Albino Sark v Št. Rupert za Novo mesto, dalje učitelje Jos. Zamido v Smuki za Polom, V. Andoljška

v Dragi za nadučitelja v Mirni peči in Frana Stefančiča v Črnomlju za Ribnico.

(**Slovenske občine**) so začele posnemati vzgled mestnega zastopa ljubljanskega in sklepati resolucije glede zadnjih dogodkov v parlamentu. Doslej so sklenili take resolucije: mestni zastop novomeški, mestni zastop škofjeloški, mestni zastop kranjski in trški zastop gornjegrajski, upati pa je, da se tudi druge občine odzovejo.

(**Kmetijska gospodinjstva šola c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.**) Priprave za to šolo so dospele že v lep štadij. Družbo sta zastopala v posebni konferenci, ki se je vršila v tej stvari dne 26. oktobra v naučnem ministerstvu družbin podpredsednik gospod državni poslanec Povše in ravnatelj gospod G. Pirc. — Sleherni pravi rodoljub slovenski mora z veseljem pozdravljati to velevažno misel, ki je neprecenljive vrednosti za naš narod, zlasti pa za našega kmeta, ki je podlaga zdravemu razvitku vsega naroda. Le z mislijo, da se kmetijska šola zasnuje v mestu, se ne moremo dobro strinjati za v prvo. Toda zasnovatelji so gotovo dobro premislili stvar in je pričakovati torej najboljšega sadu od te prekoristne ideje.

(**Glasbena Matica,**) ki se je iz malih začetkov povzpela tako visoko, da jo že smemo imenovati konservatorij, je dne 8. t. m. sicer skromno, a dostojno slavila petindvajsetletnico svojega obstanka. V proslavo tega dne je priredila slavnostno sejo, na kateri je odbor podal društvenikom sliko društvenega delovanja v minolih 25 letih, potem koncert, kateri je sijajno uspel in naposled komers. Slavnost se je v vsakem oziru jako lepo obnesla. Glasbena Matica je zdaj stopila v drugo četrtstoletje svojega obstanka in mi le želimo, da bi hodila po istih potih kakor doslej in z isto ljubeznijo pospeševala slovensko umetnost, narodu našemu na čast in na korist.

(**Delniško društvo lokalne železnice Ljubljana-Vrhnika**) ustanovilo se je dne 6. decembra na Dunaji. V upravni odbor odposlal je v smislu § 28. pravil dež. odbor kranjski dež. odbornika g. Frana Povšeta, izmed delničarjev pa so bili izvoljeni gg.: Ivan Hribar, Gabrijel V. Jelovšek, Josip Lenarčič, Josip Luckmann, Josip baron

Schwegel in dr. Siegfried Werner. Za predsednika upravnega odbora bil je izvoljen baron Schwegel, za podpredsednika pa Ivan Hribar.

(Električni tramvaj v Ljubljani.) Minoli teden se je vršil lokalni ogled proge, po kateri misli kranjska stavbinska družba v Ljubljani napeljati električni tramvaj. Proga se je odobrila.

(Šola za silo) se z dovoljenjem deželnega šolskega sveta ustanovi v Zapotoku v ljubljanski okolici za vasi Zapotok, Visoko in Rogatec.

(Svita se.) Pri občinskih volitvah v Kolovratu zmagala je z vsemi 8 odborniki narodna stranka. Bog živi zavedne narodne volilce.

(Kmetijska podružnica) osnovala se je na Slapu pri Vipavi. Pri mnogoštevilno obiskanem shodu dne 5. t. m. bili so izvoljeni v odbor sledeči gospodje: Karol Mayer, grajščak v Ložah (predsednik); Gustav Schwickert, glavni oskrbnik posestev grofa Lanthierija iz Vipave (podpredsednik); Fran Punčuh, učitelj in posojilnični načelnik iz Slapa (tajnik); Anton Hrovatin, župan iz Vipave; Jakob Pipan, župan iz Planine; Alojzij Ferjančič, posestnik iz Slapa; Ivan Marc, posestnik malina in žage na Planini; Ferdinand Malik, župan iz Slapa in Anton Nabergoj, posestnik iz Lož. Kakor je razvideti iz imen izvoljenih odbornikov je upati, da bode ta nova kmetijska podružnica jako uspešno delovala. Dosedaj pristopilo je že mnogo odličnih vipavskih posestnikov. Da si se je ta kmetijska popružnica komaj osnovala, šteje že nad 50 članov.

(Zakup užitnine.) Pri dražbi zakupa in užitnine od vina in mesa ostali so deželi Kranjski kot najvišjemu ponudniku naslednji davčni okraji: Brdo, Kočevje, Idrija, Litija, Zatičina, Kranj in Novo mesto. S tem je zopet jeden korak storjen, da ostane na davkih nabrani denar deželi, katera ga z raznimi javnimi napravami zopet davkoplačevalcem vrne.

(Poljski ljudski shod v Krakovu.) sijajna manifestacija slovanske vzajemnosti, se je vršil ob nepričakovano mnogobrojni udeležbi. Poleg nebroj poljskega naroda se je udeležilo velepomembnega shoda dvajset poljskih ter dvanajst čeških in hrvatskih državnih poslancev. Predsednikom shoda je bil z vzklikom izvoljen poslanec dr. Weigel, častnimi predsedniki pa poslanci dr. Stransky, dr. Pacak, Biankini in Vuković. Po slovesnem nagovoru predsednika, v katerem se je posebno zahvaljeval češkim in hrvatskim zastopnikom za udeležbo na shodu, sta pozdravila zborovalce v ime Čehov dr. Pacak ter Biankini v ime Hrvatov. Cesarju se je poslala udanostna izjava, bivšemu ministerskemu predsedniku grofu Badeniju ter poslancem Ebenhoch, Falkenhayn in Fuchs se je pa brozjavnim potom izrazilo spoštovanje in priznanje. Na to se je pričela razprava o posameznih točkah dnevoega reda. O političnem položaju je poročal dr. Sokolovski, ki je posebno živo naslikal potrebo slovanske vzajemnosti kot slovanske protisile napram hegemoniji Germanov. Za njim so govorili poslanec dr. Danielak o koristih in pomenu slovanske solidarnosti, Zubek ter antisemit dr.

Dobija. Po dovršenih govorih so se vsprejele nastopne resolucije: 1. Opiraje se na državne osnovne zakone, ki jih je potrdil vladar s svojo prisego in v katerih je priznana vsem avstrijskim narodom pravica do obstanka in do razvoja na narodni podlagi, zahtevamo, kot z ostalimi enakopravnimi državljani, da se strogo izvedejo ustavni zakoni in na njih temelječa enakopravnost vseh narodov. 2. Izrekamo zahvalo in priznanje vsem onim poljskim poslancem, ki so v državnem zboru stali v slovanskih vrstah, ter jih pozivljamo, da vztrajajo na tem stališču, ki je zahteva narodno načelo, čut slovanske solidarnosti in politični interesi, ob enem pa izrekamo največjo nevoljo in grajo onim poslancem naše dežele, ki izdajajo svoje volilce s tem, da so se postavili na stran slovanstvu sovražnih elementov, onemogočili parlamentarno delovanje s svojimi silovitostmi in izročili narode absolutizmu na milost in nemilost. 3. Zahtevamo razširjenje po ustavi zjamčenih pravic. 4. Zahtevamo razširjenje deželne avtonomije z istodobnim razširjenjem volilne pravice. — V peti resoluciji se zahteva od vlade, naj ugotovi narodnostnim zahtevam Čehov in Poljakov v Šleziji, v šesti pa, naj se v kratkem skliče splošni vseslovanski shod. Po vsprejemu teh resolucij je predsednik zaključil prevažen shod, ki bo gotovo mnogo pripomogel, da se še bolj utrdi slovanska vzajemnost, ki je strah in groza našim najbolj zagrizanim nasprotnikom. Mi želimo le, da se čim preje uresničujejo na tem shodu izražene, povsem upravičene ter v osnovnih državnih zakonih utemeljene zahteve, ob enem pa najradostneje pozdravljamo sproženo idejo o vseslovanskem shodu.

(Deželni glavar štajerski grof Gundakar Wurmbrand) se je odpovedal svojemu dostojanstvu. Storil je to na željno svojih somišljenikov. Ker je grof Wurmbrand močno bolan, bi ne mogel predsedovati deželnemu zboru štajerskemu v prihodnjem zasedanju in bi njegovo mesto zavzel deželnega glavarja namestnik dr. Srnec. Tega pa Nemci niso hoteli pripustiti za nobeno ceno, da bi Slovenec predsedoval in morda s predsedniškega mesta izpregovoril nekaj slovenskih besed, in so zategadelj prisilili grofa Wurmbranda, da se je pravočasno umaknil, tako da bode vladi mogoče imenovati njegovega naslednika — še predno se snide deželni zbor. Z grofom Wurmbrandom stopi iz javnega življenja jedna najmarkantnejših oseb. Wurmbrand je bil velik avtokrat in je hotel vedno igrati vlogo nekacega štajerskega vojvoda. Slovencem ni bil prijazen, bil je liberalcec in Nemec, a razlikoval se je od svojih somišljenikov v tem, da je bil unet zagovornik deželne avtonomije.

(Celjska mestna policija) dobi nova pokrivala, namreč pruske pikelhavbe. Mestni svet celjski je to sklenil, da pokaže na nedvoumen način svoje politično mišljenje. Da država take reči trpi in da se ne upa reči proti njim besed ce, to je pač najzanimivejše na tej stvari.

(Nemške demonstracije) katere so se povodom odstopa grofa Badenija primerile v Celovcu, v Celju in v Mariboru so posebno zanimive zategadelj, ker so v nekem

čudno luč postavile jeden del nemškega uradništva. Konstatovale so je, da so pri teh demonstracijah sodelovali nemški profesorji in nemški uradniki, mej slednjimi tudi nekateri višji in konstatovale so je tudi, da so bili glavni razgrajaci nemški srednješolski dijaki, kateri so se tudi odlikovali s tem, da so prepevali pangermanske in veleizdajske pesmi. To je na sebi škandalozno, žalostno pa je, da odločilni krogi s tem nečejo ničesar slišati in da niti ne mislijo narediti tem razmeram konec.

(Občinske volitve na Koroškem,) katere se vrše prav sedaj, nam kažejo, da nemškutarstvo v slovenskih pokrajinah koroških še vedno cvete. Slovenci so doslej dosegli le jako malo uspehov. V nekaterih občinah so sicer zmagali popolnoma, v drugih deloma, a tega, kar smo pričakovali, le ni bilo, pridobitve so neznatne. Mi se temu ne čudimo. Koroški Slovenci so bili navdušeni in bi se bili dali za narodno stvar gotovo zavzeti, da se mej njimi propagira čista narodna ideja, toda v sled tujih

vplivov se je v zadnjem času jela opuščati narodna ideja in propagira se katoliška. Koroški Slovenci pa niso klerikalni in ker jim duhovniška politika ne ugaja, začeli so tudi v narodnem oziru omahovati in postajati indiferentni.

(Goriška trgovska zbornica) volila je v deželni zbor namesto barona Ritterja, svojega podpredsednika Ludovika Minghettija. Ob sebi je umevno, da je novi poslanec pristaš laške stranke.

(Uzor uradniki) morajo biti — piše „Soča“ — na mestnem magistratu goriškem, ako se jih sme soditi po govoricah, ki se širijo po mestu oziroma na napad dr. Vecchija, kateri kmalu okreva, ter na drugo nemoralno dogodnico, veled katere je baje bil odslovljen iz službe že dobro znani Le Lievre detto „Lepre“. Govori se, da je celo zaprt. Bog ne plača vsake sobote — pa plača vender!

Razne vesti.

(Utopljenca) so našli ljudje te dni v Ljubljani blizu D. M. v Polju. Identiteta utopljenčeva še ni konstatirana. Sodi se, da se je zgodil samomor.

(Vlak povozil) je 12. t. m. zvečer pri B. rovnici 22 let starega hlapca Jožefa Troho.

(Samomor.) Posestnik Simon Triplot iz Žerovnice se je te dni poleg svoje žage ustrelil. Uzrok samomoru so rodbinske razmere.

(Nesreče.) V premogokopu Kisovcu pri Zagorju padel je dne 10. t. m. 19letni Križnik v 16 m globok rov in se ubil.

(Ogenj.) V Bistrici pri Tržiču je 9. t. m. zvečer ogenj upepelil skedenj s hlevom polnim krme posestnici Učežič. Škoda je velika. Zavarovano je bilo le za malo svoto. Sodi se, da je zažgala zlobna roka. — Požarna bramba tržiška je prihitela na pomoč in je ostala do jutraj na lici mesta.

(Huda zima — ka-li?) Po Kočevskem se klatijo trije medvedje (samica z dvema mladičema). Pretakle dni so jih videli korakati čez železniški tir mej Kočevjem in Staro Cerkvijo in jih zatem tudi zasledovali. Sneg in lakota podita zverjad iz gozdov v nižave.

(Zmrznil) je Jernej Prijatelj iz Kališč občina Lužarji v okraju Velike Lašče. Vračal se je s semoja v Turjaku, kjer je prodal kravico in najbrže nekoliko v dimu vračal se proti domu. Padal in vstajal je pogostokrat, nazadnje obležal in zmrznil ne daleč od svojega doma.

(Nova cesta) iz Sodražice na Goro se je izročila prometu.

(Admiral Makso baron Sterneck,) zapovednik vojne mornarice, je v soboto nagloma umrl. Sterneck je bil rojen l. 1829. Odlikoval se je zlasti v slavni bitki pri Visu pod vodstvom admirala Tegethoffa.

(Ne izseljajte se!) Kako prav smo imeli, ko smo svarili pred izseljevanjem v Brazilijo, o tem zamoremo postreči danes svojim čitateljem s prav tehtnim dokazom. Minoli ponedeljek, dne 13. t. m. dospeli sti v Trst dve češki družini — brata Fritske s svojima ženama in otroci — skupaj deset oseb. Ker ljudje nimajo božjaka, da bi

si mogli oskrbeti vožnjo do doma dalo se jim je zavetja v policijski kaznilnici v ulici Tigor, dokler se jih zamore odvesti v domovino. Obe družini sti morali prebiti jako trpke usode. Pred dvema letoma so jih zvalili brezvestni agentje v Brazilijo; poprodali so doma vse, da so si pridobili dovolj novcev za potovanje. V Braziliji so jih rabili v nasadih za kave, a ondi so morali delati huje, nego črni sužnji. Naposled so morali prositi na avstro-ogerskem konzulatu v San Pavlu, da jim preskrbi brezplačno vožnjo nazaj v domovino, sicer bi morali poginiti lakote. Konzulat je ugodil njihovi prošnji in tako so se zopet povrnili v Avstrijo, toda — v kakem stanju? Doma so prodali vse, denar porabili in sedaj se podajajo kakor revčeki v svojo domovino, kjer bodo morali pričeti z nova služiti kruh. In dotični sleparski agentje? Oni se smejejo v pest, ker imajo zvito izseparjeni denar v žepu, pa ako bi poginile glada in trpljenja njihove žrtve! — Pa še neki drugi slučaj moramo navesti svojim čitateljem. Neki ameriški list, izhajajoči v Memfisu v državi Tennessee, poroča o štiridesetih Avstrijcih, ki so prišli na pobrežje reke Mississipi delat dóge za neko evropsko firmo. Poročevalec pravi, da so bili to mladi krepki možaki, ki pa so v teku kratkega časa usahnili tako, da jih je bilo kar strašno pogledati, kajti pobrežje Mississippija je jako nezdravo, ker vlada ondi večna mrzlica. Ti kraji so pravcato smrtno žrelo. Neumevno je, pravi dotično poročilo, kako da se ne dvigne vse avstrijsko časopisje proti krutim pijavkam agentom, ki izvablajo nesrečne ljudi iz varne domovine v te strašne pokrajine. Taki agentje molče najbrže svojim žrtvam o klimatičnih razmerah, o nezdravem podnebjju teh krajev in jih mamijo z zagotovili izborne plače. Res je, plača je izborna. A koliko časa traja to? Samo tako dolgo, dokler more tak nesrečnik vzdržati v tem nezdravem strupenem močvirju in to je samo nekaj tednov in ubožčki se vlečejo na pol mrtvi potem v Memfis, kjer jim jemljeta njihov trdi zaslužek oderuški zdravnik in lekarničar. Srečni so samo oni, katerim je ostalo vsaj toliko še, da se zamorejo povrniti v svojo staro domovino, kjer žive morda še par let potrti na duhu in telesu. Menimo, da morajo take

stvari zadostovati našim ljudem v svarilo, da se ogibljejo izseljevanja kakor svoje nesreče. Komur pa še to ne zadošča, njemu pa sploh ni več pomoči!

(Ne pijte špirita!) V Vikrčah pod Šmarno goro je neki stari žganjepivec žalostno končal svoje življenje, ker si je hotel „privoščiti“ jedenkrat v polni meri slakosti žganjepitja. Najprej ga je popil pol litra v prodajalnici, tega je plačal; ko pa se je prodajalničar odtegnil za hip iz prodajalnice, pouzmal je pijanček še cel liter špirita ter šel z njim na plano, kjer si ga je privoščil pošteno merico. Drugo jutro so ga našli mrtvega, kri mu je še vrela iz ust. Ta slučaj bodi v izgled onim nesrečnežem, ki nimajo nikoli dosti te žgane pijače!

(Revolucija na gimnaziji.) Z Požegi na Hrvatskem se demonstrovali dijaki VII. razreda tamošnje gimnazije proti profesorju M. Poljaku. Ko je isti dne 23. m. m. vstopil v razred, so dijaki zagnali hrup in jeli razsajati, a ko jih je Poljak karal za to, so planili nanj in ga s silo pognali iz sobe. VII. razred se je radi tega takoj zaključil in izključeni so vsi dijaki. Uzrok tej revoluciji je baje prevelika strogost profesorja Poljaka.

(Velika nesreča v cerkvi.) V neki cerkvi blizu mesta Kozlota na Ruskem se je pripetila grozna nesreča. V cerkvi se je imela vršiti poroka in svatje z zaročencema vred so stopili v cerkev. Nabralo se je ogromno ljudi, tako, da je bila cerkev natlačeno polna. Ker je bilo mraz, so zaprli vsa vrata. Toda kmalu je postalo v cerkvi silno soparno, vsled česar so morali odpreti jedna vrata. A skozi ta izhod se je kadil sopar na cesto v sveži zrak s tako gostim dimom, kakor bi se kadilo iz dimnika. Ljudje na cesti, opazivši to, so zagnali hrup, da v cerkvi gori. Seveda je ljudstvo v cerkvi menilo vsled tega krika, da res gori in na to se je izvršil strašen prizor. Vse je bežalo iz cerkve in tiščalo k jedinemu odprtemu izhodu. V tej gnječi se je pohodilo in zadušilo 75 ljudi, 160 da jih je bilo težko ranjenih. Bežali so toraj ti ubogi ljudje v smrt pred — lastno soparico.

(Doba, ko pokajo roke.) Marsikatera gospodinja toži v tem času, da jej pokajo roke in zares je silno neprijetno, imeti po rokah spokano in grbasto kožo, kar še boli in peče vrhu tega. Sredstva proti tej neprijetnosti še niso našli pravega, zato si mora človek pomagati sam, kakor ve in zna. Najboljše je še, ako se roke varujejo pred hitro menjavo mraza in gorkote, da se ne umivajo prevečkrat in zlasti ne s premrzlo, pa tudi ne s prevročo vodo, ampak z mlačno. Kot sredstvo, ki je imelo že najboljšega uspeha, se je rabilo in se še rabi takozvani Lanonir Creme, s katerim se dobro namaže roka in potem zbrise s suho brisačo. Ponoči je namazati roko z Lanonir-Cremom ter obvezati isto ali ji natakiniti rokavice. To napravi kožo gladko in jo obvaruje tudi pred daljnim pokanjem. Seveda se mora stvar ponavljati večkrat zaporedoma.

(„Raj novinarjev“) je namreč sedanja Sibirija. Odgovorni urednik „Odjeka“, Nikola Gjorgjevič, je dobil tri leta zapora, zaradi jednega samega člančiča, v katerem so iztaknili namigavanja na razkralja Milana. Iz jednega uzroka je dobil dve leti zapora urednik „Dnevne lista“, Živan Lekič. Srbskim urednikom listov res ne kaže sedaj družega, nego povzdigovati Milana v trinajsta nebesa, da si obvarujejo vsaj osebno svobodo.

(Kako se daljša življenje?) Ker znamo, da bi vsakdo naših čitateljev rad dolgo živel, bi radi navedli nekaj nasvetov, kako se vesti, da se doseže visoka starost, a da je človek pri tem še zdrav in čil. Amerikanec sir James Sawyer je napisal celo vrsto takih nasvetov, iz katerih je posneti, da se mora človek ozirati tudi na najmanjše stvari, ako si hoče daljšati življenje. Toraj tu

nekaj takih nasvetov. 1.) Spati moraš osem ur; 2.) ležati na desni strani; 3.) okno spalnice moraš imeti odprto vso noč; 4.) vrata spalnice založi s plahto iz slame; 5.) postelja se ne sme tiščati zidu; 6.) ne smeš se kopati v mrzli vodi, marveč voda mora imeti toploto tvojega života; 7.) pred zajuterkom moraš te'ovaditi; 8.) jej malo mesa, a pri tem glej da je dobro kuhano; 9.) ne smeš piti mleka; 10.) jej mnogo masti, da dobro vzrejš one celice v tvojem telesu, v katerih se poraja najprej bolezen; 11.) ne uživaj opojnih pijač, ker iste uničujejo te celice; 12.) vsak dan s pridno gibaj v svežem zraku; 13.) ne imej živali v svojem stanovanju, katere še razširjajo kali boleznem; 14.) bivaj, ako mogoče, na deželi; 15.) pij zdravo vodo in pazi, da tvoje telo redno oddaja, kar ima preveč; 16.) v delu si išči izpijembe; 17.) privoščaj si pogostoma kratkega počitka; 18.) ne bodi častihlepen in 19.) brzdaj svojo strast. Ako se izpolnjuje vse to, pravi s r James Sawyer, da ne ve, zakaj bi človek ne mogel živeti 100 in več let.

(194 vseučiliščenikov izključenih.) Iz Varšave poročajo, da se je pripetila na tamošnjem vseučilišču demonstracija proti dvema profesorjema. Demonstracije se je udeležilo veliko število dijakov. Vsled te demonstracije je sklenil profesorski kolegij, da se izključi 192 dijakov za jedno leto in dalje od vseučilišča v Varšavi, in dva da se izključita tudi od vseh ruskih vseučilišč. Šest profesorjev pa je predlagalo milejšo kazen, ker se jim je zdela preostra ona, katero je sklenil kolegij.

(Orjaško ribo) so vjeli srbski ribiči v Donavi blizu Oršove. Riba tehta 198 kilogramov in ima 27 klg. kalvijara. Vredna je 400 gld.

(Slovanska mecena) Ruski milijonar Terščenko je daroval 200.000 rubljev, da se v Kijevu otvori obrtna šola. Mijo pl. Novaković Gjurobojski, c. kr. major v p., pa je daroval 10.000 gld. za osnutek „Mensae academicae“ v Zagrebu. Čast velikima dobrotnikom.

(140letni starček). V zavetišču za obnemogle starce in starke v Moskvi se nahaja starček v dobi 140 let. Zove se Kuzmin. Starčka so ustavili radi prosjačenja in ga potem odvedli v zavetišče. Kuzmin je dolgo časa živel v Sibiriji, kamor je bil odveden radi nekega zločina. Glava starčkova je gladka, kakor jabolko, brez kakega lasu, a koža v njegovem licu je zgubana, kakor na posušenem jabolku. Kuzmin prosi, naj bi mu dali mesečno podporo, ker se nadeja, da bode še živel. Res, vsi njegovi sorodniki so živeli dolgo. Očetu njegovemu je bilo 150 let, materi 109. Starcu je bilo že 50 let, ko je bil Napoleon v Rusiji se svojo vojsko. Sibirijo pozna Kuzmin kakor nikdo drugi in pripoveduje o zlatu, koliko se ga nahaja v tej deželi. Pravi, da mu je življenje daljšalo in utrjevalo zdravje to, ker je užival ojstre stvari, kakor hren, čresenj (luk) in redkev. Kozmin pravi, da so bili ljudje v njegovi mladosti boljši, mirnejši in poslušnejši, nego so zdaj. Zdaj vse hrepeni za zlatom, „vsil ljudje so zdaj bogati, nimajo pa dušnega miru“. Res zanimiv starček to!

(Kdor hoče imeti lepe, bujne lase) naj vporablja zdravilo, katero je izumil egipčanski kralj Kata, ki je živel nekako 4000 let pred Kristom. Njegovi materi so namreč jeli izpadati lasje, in dobri sinko jej je pomogel, da ni postala plešasta. Izborni recept se glasi: Skuhaj pasje kremplje, detelje in oslovka kopita ter se omivaj s to juho prav energično po glavi. — Poskusite in uverili se bode, da je zdravilo (?) res izvrstno.

(Poljske miši na Nižje-Avstrijskem.) Po nekaterih krajih Nižje-Avstrijskega so se prikazale poljske miši v toliki množini, da so napravile že strašno veliko škodo. Neštevilno ljudij je zmeraj zunaj, kateri vtikajo v mišje

luknje zastrupljene kosce kruha, da bi tako te škodljive živali ugonobili.

(Laboda, ki vodi čoln) je izumil Anglež Lohengrin. Labod je narejen od jekla ter ima v sebi toliko elektrike, da vodi lahko ves dan precej velik čoln. Pritrdi se ga lahko k v kakemu čolnu z električnimi žicami, katere mu tudi dajo potrebno hitrost.

(Topovi brez ognja in poka.) Neki francoski častnik, polkovnik Humbert, je iznašel top, s katerim bode se dalo streljati brez ognja in poka. Francoska vlada je dala poskusiti ta top in poskušnja se je obnesla povoljno. Vojno ministerstvo namerava resno lotiti se te stvari.

(Zenske -- odvetniki.) Na Francoskem se je jelo pretresovati vprašanje, da li zamore postati ženska advokat in nastopiti pred sodiščem kakor odvetnica. Vse kaže na to da prodere zahteva doktorice gospice Chovin, ki je sprožila to važno vprašanje. — No, in zakaj ne bi bila ženska advokat? Saj se le premnogokrat pokaže njena vrla vsposobljenost za „jezičnega dohtarja“. Naravni pogoji so tu, še malce študij, pa je stvar rešena.

(Kako ameriški listi tirjajo svoje naročnike.) Izdajatelj nekega ameriškega lista piše svojim naročnikom: „Ako veste, kar bi bilo zanimivo vedeti in kar bi tudi mi radi vedeli in o čemer veste, da mi ne vemo, dajte nam vedeti, da bomo vedeli: kdaj mislite plačati svojo naročnino?“

(30 000 mark za — papigo) je ponujal neki Amerikanec sir Grantu Ridleya. Papiga zna tri jezike, nad 10 narečij ter govori do 4000 besed. Vsak stavek je pravilen, katerega izpregovori. Ako jo pa kdo nagovori v neznanem jeziku, pa molči. Ridley zasluži s papigo vsako leto do 10.000 mark, zato tudi papige ne proda. — Nadvojvodinja Štefanija je dala nekaj za papigo, ki je znala moliti Ose naš v šestih jezikih, 1500 mark. Papiga pa ni, ko so jo prenesli v Štefanijino palačo, znala ziniti niti besedice. Izkazalo se je, da je bil prodajalec slepar, ki je govoril sam „s trebuhom“, dočim je dresirani ptič le kljun odpiral in zapiral. — Turški sultan pa ima res papigo, ki govori 250 besed; kupil jo je za 1000 mark.

Črtice o živinozdravništvu.

(Piše A. Slivnik.)

(Konec.)

Ovitki in plašči, kakeršne priporoča Kneipp, so bili že pred njim v navadi pri živinskih boleznih, in jih še rabimo, seveda s premislekom; tu imenujem le pljučnico in koliko.

Ničevna je torej trditev, da je voda že zaradi tega zoper vse bolezni, ker je tako zelo razširjena. Ravno tako nespametno je tudi mnenje, da se z obkladki črne prsti prežene vsaka bolezen. Kar se vode tiče, naj še omenim, da pri živini voda še toliko nima uspehov kakor pri človeku, pomisliti je treba, da gosta dlaka ne pusti vode v neposredno dotiko s kožo.

Večkrat sem slišal tožiti ljudi, da so zdravila, ki se prodajajo v lekarnah, prehuda in da so to nevarni strupi. Kako se boji preprosti človek strupa, je znano. Ni čuda, da hrani leta in leta koreninice peresa in cvet zdravilne rastline. Kaj pa je prav za prav strup? Odgovoriti kratko na to vprašanje ni lahko. Razločujemo namreč strupe v širjem in ožjem pomenu besede. Strupe v širjem pomenu besede imenujemo vse snovi, vsled katerih se pokažejo v telesu znamenja bolezni. Snovi, ki so same na sebi nedolžne in ki služijo telesu v hrano, zamorejo telesu škodovati, ako smo jih v preveliki množini, preveč zgoščene ali na poseben način rabili. Strupi v ožjem pomenu so snovi, ki že v majhni množini zdravju škodujejo. Škodovati more vsako še tako nedolžno zdravilo, ako se napačno rabi, in nasprotno nam lahko koristi pri gotovih boleznih najhujši strup, ako se ga v pravi meri poslužimo. K strupom v ožjem pomenu besede spadajo alkaloidi, ki niso nič drugega kakor oni deli rastline, ki ji dajejo zdravilno moč. Ako je za zdravje dobra samo korenina, list ali cvet kake rastline, ne bodem shranil cele rastline, ampak samo zdravilni del. Če pa morem s pomočjo kemije iz tega dela dobiti

tisto snov, v kateri samo tiči zdravilo, shranil bom raje samo to snov, ker drugi deli so za me brez vrednosti. Primerjati se dajo ta zdravila z žganjem (alkoholom), ki se kuha iz različnega sadja. Kdo še ni občutil, kako poživi in okreпча požirek dobrega žganja in kak strup je, če se ga preveč užije. Umori lahko tudi voda, ako se nepripravno rabi za zdravljenje. S čistim zdravilom morem rešiti bolno žival, s katerim navešče mazač zdravo žival zastrupi.

Še iz drugega vzroka se ne more ljudstvo ogreti za izobraženega zdravnika in živinozdravnika. Straše jih namreč operacije. So ljudje, ki si ne morejo misliti zdravnika brez noža, za katerega baje zgrabi tudi, če ni potreba. Če si bil le parkrat prisiljen rabiti nož, že te razupijejo, da bi samo rezal rad in klal. Da je treba večkrat operirati, so krivi ljudje sami, ker tako dolgo odlašajo in sami nerodno ozdravljajo. Mesto da bi v pravem času iskali večše pomoči, letajo od mazača do konjača, od kovača do klavca, od cerkovnika do gospoda, in še le če vsi ti nič ne pomagajo, se morda obrnejo tja, kamor bi se imeli takoj, in pričakujejo čudežev.

Velika tema vlada mej ljudmi glede cepljenja. Trdijo, da se ljudem vcepi gnoj živali, katere so poprej mučili v špitalih itd. Ker pri nas ni pri živini za nobeno bolezen cepljenje v navadi, ne bodem o tem nadalje pisal. Dobro pa bi bilo, da bi v tem oziru izpregovoril zdravnik modro besedo.

K različnim vražam in pravljicam je dal povod živalski magnetizem, s katerim je zdravil ranji župnik na Primskovem ljudi in živino. Kar se pripoveduje mej Dolenjci o tem čudnem možu, dá večkrat misliti na čarovništvo. Še vedno mi je uganjka, kako naj odganja kužne bolezni napis, ki ga obeša lahkoveren kmetič na hlevna vrata.

Poučne stvari.

Živinorejcem v opomin! Krmljenje živine zahteva povsem živinorejčevo pozornost. Čestokrat se je pripetilo, da je požrla živina stvari (žeblje, igle in druge šiljete in špičaste reči), ki so prišle po naključju ali ne marnosti v klajo in katere so provročile v živalskem telesu nevarne želodčne vnetice in druge boleti, tako da je v hudih slučajih žival celo poginila. Živina, ki požre tako bodalo, boleha, žre po malem; mleko jej polagoma zaostaja, tresse jo mrzlica, le počasi in previdno leže in vstaja. Pristiskajoč jo na prsa, ugiblje se radi notranje boleti vsakemu tlaku, stoka in težko sope. Končno živina kašlja, zelo previdno stopa, sope hitreje in kar vidi se ji, de mnogo trpi. Malo časa potem pogine, mnogokrat po več mesecev boleha, toda smrt je neizogibna. — Kmetovalec, ki je vzrok pravočasno poizvedel, naj bolno žival koj zakolje, vsaj nima tolike zgube. Živinorejci! Pazite na vsak košček železa. Spravljajte žeblje iz lesa, katerega kurite, sicer jih trosite v pepelu na gnoj ali pašnik. Kolikokrat je požrla živina na pašniku stvari, katere so z gnojem vred speljali na polje in tega je kriva nemarnost gospodarjeva. Pri zidarju in mizarju leži polno žebeljev in družih železnih stvaric okrog; skrbno jih pobirajte in bodite pazljivi, če je v bližini vašega hleva kovačija. To pojasnite tudi svojim hlapcem, posebno pa deklam, katere mnogokrat poizgube iz las igle ali ali takozvane lasnice.

Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom.

Kadar je dobra sadna letina, mislijo sadjarji, da bodo drevesa v naslednjem letu manj rodovitna, češ da bodo potrebovala eno ali več let, da se odpočijejo. Ta nazor je opravičen samo tam, kjer so drevesca prepuščen sami sebi. Ako drevo vse redilne snovi porabi za razvoj sadu, je naravno, da to ovira tvorjenje cvetnih očes. Potem seveda poteče nekaj časa, predno se sadna očesa morejo razviti toliko, da more drevo cvesti in roditi sad. Nejednakomerna rodovitnost pa se prepereči, ako se drevesa s pravočasnim obrezovanjem pomlajajo in ako se jim primerno gnoji. Namen dobrega in primernega obrezovanja je, odstraniti vse, kar ni potrebno, in skrbeti za to, da se sad bolje redi; povrh pa, da ostane toliko sokov, da se morejo razviti očesa za prihodnje leto. Seveda se mora to čiščenje in pomlajenje dreves vršiti skrbno in pravilno. Kdor stvari ne razume, naj to raje prepusti zanesljivemu sadjarju. Kar je sadje vzelo zemlji redilnih snovij, to se mora nadomestiti s primernim gnojem. Pri tem je treba paziti, da pride gnoj do spodnje plasti. Žal, da se pogostoma vidi, da sadna drevesa stoje v gosti travi, dasi bi bilo treba drevesu kolobar prekopati spomladi in v pozni jeseni. Na travnikih, na katerih rasejo sadna drevesa, se gnoj — ako se drevesom sploh gnoji — navadno raztrosi samo po zemlji, ali se le površno podkoplje. V tem slučaju koristi gnojenje bore malo; pognojilo se je travi, ne drevesu. Predno pridejo redilne tvarine gnoja do drevesnih uživalnih korenin, posrkajo in porabijo že vse travne korenine. Z železnim drogom s katerim se delajo luknje, ali z drugimi takimi pripravami naj se omogoči, da pride gnoj res do spodnjih plastij.

Molza bregih krav. V sedmem ali osmem mesecu bregosti je treba z molžo prenehati, ako mleko ne neha samo, kajti krava potrebuje sokove za mladiča. Včasih se pa zgodi, da se vime kratko pred porodom tako napne, da jo je treba nekoliko izmlesti, da ne pritisne kaka bolezen.

Vnetje vimena. Vsled prehlajenja se kravam vime rado vname. Če se vime le malo vname, se ozdravi že v malo dneh, ako se namaže s surovim maslom, ki se je poprej pri ognju porujavilo ali s sleznim (ajbiševim) mazilom. Bolni sesci naj se vselej dobro izmolzejo. Če se vime strdilo, namaže naj se z mazilom, ki se je naredilo iz jednega dela zelenega mila in treh delov ribjega olja. Če se bolezen ne izboljša, pošlji po živinozdravnika.

Bakreni vitrijol in vinski mošt. Odkar škropimo vinsko trto z modro galico ali bakrenim vitrijolom, da jo obvarujemo strupene rose (peronospore), pojavila se je že mnogokrat bojazen, da bi mošt, oziroma vino moglo škodo trpeti po zdravlilu, s katerim odganjamo škodljivko. Dr. Krüger je delal poskušnje, kakor se godi z določeno množino čistih drož v kipečih moštih, katerim so se dodale razne množine modre galice in je našel, da se modra galica izloča z drožmi vred; v vinu jo ostane tako malo, da bi niti ne mogli določiti njene množine. Droži takih pobakrenih moštov niso trpele nobene žkode.

Proti mrčesu, zlasti stenicam, priporoča se kot sredstvo galun. Žuželke zginejo takoj in se več ne povredjo, ako namežemo stene, postelje itd., kjer so se naselile, z vrelo raztopino galuna. Ako se stene in strop belijo in se apnu poprej doda nekoliko galuna, potem tudi muhe ne ostanejo v isti sobi. Uporaba galuna v teh slučajih prav nič ne škoduje zdravju.

Gnojenje travnikov. Gnojenje travnikov z dušikastimi gnojili je kratko malo nepotrebno; tu gre za nadomeščenje mineraličnih hranilnih snovij, fosforjeve kisline, kaliju in apna, katere moremo travnikom dovaževati, ako hočemo kaj znatnega pridelati. Fosforjeva kislina naj se dovažava v obliki moke od Thomasove žlindre. S to dobi zemlja zajedno toliko apna, kolikor ga kot hranilno snov potrebujejo travniške rastline. Samo če se hoče v kemičnem in v fizičnem oziru uplivati na zemljo, je treba znatnejše dovažanje apna. V prvem letu se računa, da je za hektar potrebno 500 do 600 kg moke od Thomasove žlindre, katere se najbolje upelje na jesem in tekem zime do marca. V naslednjem letu se gnojenje s Thomasovo moko lahko skrči na 300 do 400 kg za hektar. Kali se rabi v obliki kajnita. Kjer je svet puščen ali močvirnati, se more popolnoma nadomestiti kali, kolikor ga je seno vzelo zemlji. Ako se kot primeren pridelek računa 8000 kg sena na hektar, je za nadomeščenje kalija potrebno okrog 1000 kg kajnita. Travniki, kateri se namakajo, ali katerih svet je sploh dober, dajejo mnogo pridelka tudi če se jim da manj kalija. Kdor natančno opazuje, pogodi hitro, koliko kalija je treba. Povprek znaštuje 300 do 500 kg kajnita na hektar. Kajnit naj se raztrese na jesen ali tekem zime do konca meseca februarja.

Rodovitnost dreves. Navadno se misli, da drevo drugo leto ne bode dobro rodilo, ako je bilo leto polno sadja. To je pa samo, če se drevo prepusti popolnoma samemu sebi. V tem slučaju je res treba več let, da drevo zopet dobi rodilno moč. Če se pa drevesu gnoji in se pametno obrezuje, pa dobro rodi več let zaporedoma. Seveda navadno gnojenje drevesu ne pomaga. Če drevo raste v travi, in po travi pognojiš, si le travi pognojil, drevo nima ničesa od tega. Zato naj se pomladi ali jeseni zemlja krog drevesev prekoplje in če se gnoji, gleda, da se spravi v zemljo blizu drevesnim koreninam.

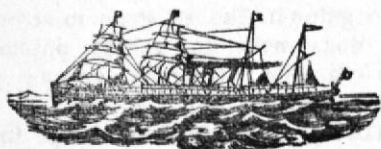
Tržne cene v Ljubljani

15. decembra 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, bktl.	12	60	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	8	30	Surovo maslo,	—	82
Ječmen,	6	30	Jajce, jedno	—	03
Oves,	6	40	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	80	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	50	Telečje	—	60
Koruz,	6	80	Svinjsko	—	53
Krompir,	2	50	Koštrunovo	—	36
Leča,	13	—	Pišanec	—	45
Grab,	14	—	Golob	—	18
Fižol,	9	—	Seno, 100 kilo	—	96
Maslo, kgr.	—	94	Slama,	—	70
Mast,	—	70	Drva trda, 4 metr.	—	10
Špeh svež	—	58	„ mehka, 4	—	5

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 11. decembra:	54,	69,	71,	10,	32.
Trst, dné 4. decembra:	2,	34,	24,	7,	46.
Gradec, dné 11. decembra:	23,	63,	65,	26,	54.
Praga, dné 7. decembra:	60,	85,	87,	44,	42.
Linc, dné 4. decembra:	6,	37,	29,	65,	63.
Brno, dné 15. decembra:	62,	34,	13,	82,	35.

**Vožnje karte
in tovorni listi**

v

Ameriko.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (pritličje na levo).

Učenecza sedlarsko obrt vzprejme se pri g. **F. Wisjan-u,**
Rimska cesta št. 11

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Najnižje cene

Prebleke Popravila

L. Mikusch
Tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Poučna knjižica za vsakega!

**Cerkvene pristojbine
(štolnina)**

za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Cena 8 kr., s poštnino 10 kr.

Spisal, založil in prodaja Rok Drofenik v Celji

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“**M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1**

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino**konje, govedo in prašiče**

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih
domaćih zdravil, katera se po časnikih in cenikih pri-
poročajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. —
Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej
fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se ra-
zumna, delavna in zanesljiva oseba kot**zaupni mož in posredovalec**z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od ne-
kega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja
prve vrste. Pismene ponudbe pod „**V. u. G.**“
Gradec, poste restante.

Proda se prav lep, 10 let star

plemenski žrebeckateri je brez vsake napake. Čez pleča meri nad 20 pestij,
visok je pa 17½ pestij. Lahko ga je pustiti še licencirati
za spuščanje, ker je bil eraričen. Cena po dogovoru.Vpraša naj se pri **Mariji Simnovce,** na
Praprotni Polci, pošta Cerklje pri Kranji.**Prodaja vina.**Imam v kleti okoli 1000 hektolitrov natu-
ralnega črnega, rudečega in belega vina. Cene
namiznega vina od 16 do 25 kr. Refoško v sodčkih
od 30 do 40 kr. **Pristni isterski kognak,** žgan iz
vina od 1 gl. do 1 gl. 80 kr. liter. Vse postavljeno na
tukajšnji kolodvor. Večje partije vina po dogovoru ceneji.**A. M. Pujman, Dignano, Istra.**

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“ v Ljubljani.